

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 17/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Helge Rivrud

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 13. april 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han har tjenestegjort i ██████████ i ██████████ fra mai til november ██████████, fra november ██████████ til mai ██████████ og fra mai til november ██████████.

SPK har i vedtak av 6. mai 2013 gitt skadelidte avslag på krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordning. SPKs vedtak bygger på erklæring fra spesialist i psykiatri Lars Weisæth, avgitt 15. februar 2013 i anledning saken.

Spesialist Lars Weisæth konkluderer med at skadelidte har diagnosen alkoholavhengighetsyndrom og tilbakevendende depressiv lidelse. Weisæth konkluderer med at det er mindre enn 50 % sannsynlig at skadelidtes lidelser, alkoholavhengighet og depresjon, er forårsaket av tjenestebelastningene i hans deltakelse i ██████████. Tjenesteårsakene er heller ikke funnet å være nødvendige årsaker til å utløse lidelsene.

SPK finner det ikke sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes plager. SPK bygger sitt vedtak blant annet på spesialisterklæring fra dr. Weisæth, som er avgitt i henhold til mandat. Dr Weisæth konkluderer med at det ikke er sannsynlighet for faktisk årsakssammenheng mellom tjenesten og alkoholismen. SPK viser til at når det ikke foreligger faktisk årsakssammenheng kan det heller ikke foreligge juridisk årsakssammenheng.

Advokat Rivrud har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket. I klagen anføres det at spesialisten har misforstått sitt mandat, og at spesialisterklæringen inneholder faktafeil og feiltolkninger av skadelidtes forklaringer. Videre anføres det i klagen at spesialisten bruker manglende dokumentasjon som en del av begrunnelsen for at det ikke foreligger årsakssammenheng. Klager hevder at konklusjonene i spesialisterklæringen som leder fremt til manglende årsakssammenheng, er dårlig underbygget og fremstår som synsing. Skadelidtes prinsipale påstand er at han har krav på kompensasjon etter forskriften. Subsidiært anføres at saken hjemvises til ny behandling i SPK med innhenting av ny spesialisterklæring.

Skadelidte møtte sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det sentrale spørsmålet i saken er om skadelidte er blitt påført en varig psykisk belastningsskade som kan tilbakeføres til tjenestegjøringen i ██████████. Om dette finnes sannsynliggjort reises spørsmål om denne psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av den alminnelige erstatningsrett. Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til skadelidte psykiske lidelser, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er den skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Kravet til årsakssammenheng mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64.

Spesialist i psykiatri Lars Weisæth har avgitt en spesialisterklæring i anledning saken. Skadelidte har anført at spesialisten har misforstått sitt mandat, slik at man ikke kan bygge på denne. Nemnda finner at spesialisterklæringen i tilstrekkelig grad besvarer det særskilte mandatet for ordningen, og finner derfor ikke grunn til å sette spesialisterklæringen til side. Dr. Weisæth kommer til at den diagnostiske undersøkelsen av skadelidte påviste en del post-traumatiske stress-symptomer, men ikke i et omfang eller grad som gjorde at tilstanden tilfredsstillende symptomkriteriene for PTSD. Det konkluderes med at FN-tjenesten medførte adekvate traumer for PTSD, ikke for primær depresjon. Skadelidte har hatt tilpasningsproblemer etter hjemkomsten fra begge de to tjenesteperiodene i [REDACTED]. Tilpasningsproblemene var ikke mest sannsynlig forårsaket av stresspåkjenninger i tjenesten, men av overgangen til sivil tilværelse. Dr. Weisæth konkluderer med at skadelidte har diagnosene **F 10.25 Alkohol avhengighetssyndrom, vedvarende bruk og F 33.1 Tilbakevendende depressiv lidelse**. Dr. Weisæth konkluderer med at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelser og tjenestegjøringen i [REDACTED]. Fra spesialisterklæringen hitsettes:

«Konklusjonen er at det er mindre enn 50% sannsynlig at [REDACTED] psykiske lidelser, alkoholavhengighet og depresjon, er forårsaket av tjenestebelastningene i hans deltakelse i [REDACTED]. Tjenestebelastningene er heller ikke funnet å være nødvendige årsaker til å utløse lidelsene. Sykdommene er ikke funnet å være psykiske belastningsskader og resultat av arbeidsulykke/yrkesskade. (I en utvidet forstand kan hans sykdommer sies å være relatert til tjenesten utenlands og utgjøre 5 til 10% av årsaksaksbilde).»

Det påhviler skadelidte å sannsynliggjøre at han er påført en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Det er ikke oppstilt krav om at skadelidte må oppfylle diagnosekriteriene for en konkret lidelse, som for eksempel PTSD. Betegnelsen psykiske belastningslidelser er vid, og det avgjørende er derfor om lidelsen kan karakteriseres som en psykisk belastningslidelse. Alkoholisme er ingen psykisk belastningslidelse, og danner derfor ikke grunnlag for kompensasjon etter forskriften, ei heller om man utvikler et avhengighetssyndrom som gir sekundære psykiske plager. Forutsetningen for kompensasjon etter forskriften forutsetter at det foreligger en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Enkelte personer som utvikler psykiske belastningslidelser, utvikler sekundært et alkoholmisbruk. Alkoholmisbruk vil således kunne være forårsaket av underliggende psykiske plager, som døyves gjennom alkoholbruk, såkalt selvmedisinering. Slik skadelidtes alkoholbruk er beskrevet, fremstår det som omfattende allerede under tjenesten. Det er i den sammenheng ikke tegn til at alkoholen er benyttet som selvmedisinering, men i langt større grad som stimuli i tilknytning til sosiale sammenkomster. Det fremkommer videre at skadelidtes eventuelle stresssymptomer under behandling ved behandlingsinstitusjon i 1999, ikke tiltok under fravær av alkohol. Det ville vært forventet om alkoholbruken var sekundær til psykiske plager og således ble benyttet for å døyve plagene.

Nemnda betviler ikke at skadelidte har opplevd belastende hendelser under tjenesten. For at skadelidtes nåværende psykiske plager skal kunne knyttes til tjenesten, forutsetter dog sannsynlighetsovervekt for at tjenesten har utløst dem.

Basert på den sakkyndiges undersøkelser og vurderinger, finner ikke nemnda holdepunkter for at skadelidte har diagnosen PTSD. Det er påvist en del post-traumatiske stresssymptomer, men ikke i et omfang eller grad som gjorde at tilstanden tilfredstilte symptomkriteriene for PTSD. Skadelidtes plager ikke har gitt seg utslag i umiddelbar nærhet etter tjenesten, men manifesterte seg først 11 år senere. Skadelidtes adferdsmønster i etterkant av tjenesten og frem til hans psykiske plager manifesterte seg 11 år senere, er sterkt preget av hans bruk av alkohol. Det er dokumentert at skadelidte har hatt perioder med fyll, avrusing og akutte hjelpebehov. Ut fra de bevis som er lagt frem i saken, herunder skadelidtes funksjon og atferd i etterkant av tjeneste, er det ikke holdepunkter for at skadelidtes har hatt fremtredende symptomer som taler for en psykisk belastningsskade pådratt som følge av tjenestegjøringen. Andre årsaker, og da særlig alkoholmisbruket, som fremstår som en langt mer sannsynlig årsak til skadelidtes tilstand. Nemnda finner ikke holdepunkter for at alkoholmisbruket er sekundært til underliggende psykiske stresslidelser under tjenesten. Denne saken skiller seg dermed fra både sak 18/2011 og sak 1/2012, hvor det var åpenbart massive psykiske påkjenninger i tjenesten, med et umiddelbart påfølgende høyt aktiveringsnivå hos de skadelidte. Alkoholbruken fremsto i de tilfellene som en klar form for selvmedisinering på bakgrunn av de massive psykiske påkjenningene. Alkoholmisbruket fremsto således som en avledet konsekvens av massive plager som følge av en psykisk belastningslidelse påført under internasjonal tjeneste.

Etter dette legger nemnda til grunn at det ikke er sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelser og tjenestegjøringen i [REDACTED]. Skadelidte har dermed ikke krav på kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

Nemnda finner ikke grunnlag for å innhente en ny spesialisterklæring i saken, da den foreliggende erklæring fra dr Weisæth i tilstrekkelig grad besvarer mandatet for ordningen.

For klageomgangen har advokat Rivrud fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 22.950,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 10,2 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 22.950,- inkl.mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 5. juni 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder